

які знаходяться на різних етапах ліквідації, на об'єкти навколишнього середовища будуть використовуватися для ранжування територій за ступенем антропогенної трансформації та визначення пріоритетності впровадження управлінських природоохоронних рішень. Розроблені технології дозволять вирішити проблеми відновлення та реабілітації значних за площею територій, які знаходяться в зонах впливу гірничих комплексів, частково або повністю відпрацьованих родовищ мінеральних ресурсів.

Таким чином, розроблені методичні рекомендації, технологічні рішення, а також нормативні матеріали щодо екологобезпечної ліквідації та консервації гірничих підприємств дозволять зменшити обсяги робіт з закриття гірничодобувних підприємств, а також мінімізувати забруднення навколишнього середовища у гірничопромислових регіонах.

***КУЛИНА С.Л., ДВНЗ «Червоноградський гірничо-економічний коледж»
ЛИПЧАК В.В., ДВНЗ «Дніпропетровський політехнічний коледж»
ШКРЕМЕТКО О.Л., к.ю.н., доцент,
Петербурзький енергетичний інститут підвищення кваліфікації***

ЕКОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Екологічна ситуація в Україні на сьогодні викликає занепокоєння. Політична нестабільність, падіння економіки не додає оптимізму, оскільки як відомо, зі світового досвіду, впроваджувати ефективну екологічну політику в державі важко навіть за умов зростання економіки. Стале зростання економіки можна забезпечити лише після подолання наслідків економічної кризи та після усвідомлення необхідності раціонального споживання ресурсів.

Сьогоднішня екологічна ситуація по-перше, зумовлена неефективними державними механізмами екологічного регулювання, по-друге недосконаліми методами та формами управління охороною навколишнього природного середовища і на останок, відсутністю ефективних правових та економічних стимулів раціонального природокористування та низьким рівнем впровадження їх у практику.

З метою переходу України до сталого розвитку перш за все необхідно забезпечити екологізацію виробництва, яка повинна базуватись на ресурсощадних, безвідходних, ресурсовідновлювальних технологіях. Однією із сучасних проблем в охороні довкілля більшість дослідників вважають недосконалість та застарілість екологічних законів та підзаконних актів, які не відповідають світовому рівню [1].

Досвід європейських країн вказує на те, що головною складовою у захисті навколишнього природного середовища є активне державне управління, яке в основному засноване на досконалих екологічно виважених нормативних документах, економічному стимулюванні і підтримці підприємництва за допомогою екологічних, правових, громадських важелів впливу.

Так, в Німеччині природоохоронна політика супроводжується прийняттям значної кількості економічних та фінансових заходів, податкових стимулів, програм пільгового кредитування, субсидій на капітальні вкладення. Зокрема, закон про стягування зборів за скидання стічних вод передбачає застосування економічних інструментів, які є доповненням до адміністративних заходів. У ньому містяться економічні стимули, які забезпечують впровадження заходів направлених на зменшення обсягу стічних вод та підвищення рівня їх очистки та впровадження безвідходних та маловідходних технологій. Згідно цього закону особи чи підприємства мають право самостійно вирішувати чи сплачувати штрафи чи впроваджувати природоохоронні заходи. Також дієвим механізмом охорони довкілля в Німеччині є проведення екологічного аудиту в обов'язковому порядку на усіх промислових підприємствах [2].

У США заходи направлені на охорону довкілля встановлює федеральне Агентство з охорони природи, які в подальшому доповнюються додатковими заходами окремих штатів. Закон про охорону водних ресурсів охоплює понад 16 природоохоронних програм, згідно якого встановлена навіть кримінальна відповідальність за свідоме скидання забруднюючих речовин у водоймища, які можуть призвести до загрози здоров'ю людей. Досить дієвим заходом, на наш погляд, є впровадження Агентством системи «дозволів» на певну кількість

викидів. Згідно якого підприємства, що мають незначні ліміти викидів і не перевищують встановлені, дозволено продавати свої права іншим фірмам. Таким чином, США сформувала банк дозволів на забруднення довкілля, що дозволило покращити стан навколишнього природного середовища [3].

Також, заслуговує на увагу, досвід Королівства Нідерландів де на державні органи покладено вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища та водозбереження. Нормотворчі ж функції покладено на інші органи, порядок здійснення контролю за їх діяльністю з боку провінцій встановлюється парламентом. Досить цікавою у державі є система податків на паливо та за забруднення повітря, а також шум від дорожнього руху. Надходження від сплати цих податків направляються на покриття витрат на санітарно-гігієнічні заходи, субсидії і на впровадження екологічно чистих технологій та організацію полігонів для захоронення хімічних речовин. Також, в країні впроваджена система зборів за очищення стічних вод. Зокрема загальна сума надходжень від зборів не повинна перевищувати витрати міської влади на очищення природних і стічних вод. Ці надходження заборонено використовувати з іншою метою.

Головним завданням федерації в Австрії є гірництво, лісогосподарство, водне право, встановлення загальних правил законодавства, землі ж займаються законотворчістю, захистом рослин та перевіркою проектів підприємств які мають вплив на довкілля. Зокрема промисловим підприємствам в Австрії які займаються очищенням стічних вод, охороною водних джерел, вторинним використанням відходів надається допомога у вигляді позик під незначні відсотки, близько 6%. Також певні фінансові пільги отримують власники автомобілів, які не призводять до забруднення довкілля, або власники авто, які переводять свій автомобіль на мало забруднювальний бензин. Такий підхід також стимулює впровадження екологічно чистих технологій [4].

Показовим прикладом доцільної та раціональної природоохоронної політики є Данія. В цій країні довкілля – це незалежна сфера діяльності у якій завдання вирішують Міністерство навколишнього природного середовища,

регіональна та міська влада. Окружні та міські органи влади відповідають за управління довкіллям. Крім того, окружні органи здійснюють функції планування і контролю за напрямками діяльності регіонального та муніципального масштабу. Зокрема, проблеми забруднення досліджуються на місцях. Витрати на охорону довкілля становлять близько 4% від усього бюджету країни, хоча основна частина цих коштів надходить з місцевих бюджетів – понад 90%. Щодо витрат регіональної та центральної влади то вони становлять відповідно 3 і 6%. Більша частина муніципальних витрат спрямовується на будівництво та експлуатацію очисних споруд.

Необхідно зауважити, що за оцінками Міжнародного валютного фонду, в країнах де проводиться ефективне управління в галузі довкілля споживання природних ресурсів на одиницю готової продукції щорічно скорочується в середньому на 1,25% [5], це в свою чергу зумовлює екологізацію промислового виробництва, що є економічно доцільно. Вагомим важелем, який сприяє цьому процесу необхідно назвати ефективну державну фінансово-економічну політику стимулювання природоохоронної діяльності за допомогою ефективної системи екологічного і правового регулювання.

Отже, аналізуючи вище наведене можна зробити висновок, що у багатьох європейських країнах розуміння того, що економічний розвиток цих держав повинен йти шляхом не руйнування довкілля, а збереження та покращення.

При переході до сталого розвитку нашої держави поряд із заходами направленими на збереження довкілля і його охорони, та створення ресурсозберігаючих і ресурсовідновлювальних технологій повинно стати створення нормативно-правової бази, яка би спонукала до впровадження таких заходів. В державі необхідно виховувати громадянське суспільство, яке поряд з державними структурами слідкувало і за дотриманням законності у цій сфері. На нашу думку лише передача певних повноважень органам самоврядування на місцях, яке повинно бути закріплено законодавчо, дозволить створити ефективну систему економічних стимулів які забезпечать перехід нашої держави до сталого економічного зростання.

Список літератури

1. Лозанський В. Правове забезпечення екологічного управління в Україні та перспективи його покращення / В. Лозанський // Право України. – 2007. – №9. – С.79-81
2. Кремер Л. Экологическое право Европейского союза / Кремер Людвиг, Винтер Герд; [отв. ред. проф. О.Л. Дубовик]. – М.: Городец, 2007. – 144 с.
3. Васюта О.А. Проблеми екологічної стратегії України в контексті глобального виміру. – Тернопіль: «Гал-друк», 2001. – С. 227-228
4. Устойчивое развитие: ресурсы России / [под общ. Ред. Н.П. Лаверова]. – М.: Изд.центр РХТУ им. Менделеева, 2004. – 212 с.
5. www.delukr.ek.europa.eu

*СИТНИК Олена Володимирівна
магістрант*

ДВНЗ «Національний гірничий університет»

ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПУ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

У сучасних умовах збільшується кількість і зростає інтенсивність фізичних, енергетичних, хімічних, токсичних, радіаційних та інших факторів, що здатні безпосередньо або опосередковано впливати на організм людини і викликати генетичні, токсикологічні, алергічні, нервово-ендокринні, психо-вегетативні та інші порушення в організмі людини. Інтенсивний вплив на людину екстремальних факторів зовнішнього середовища, що мають екологічне значення, електромагнітних полів, змін біосфери, клімату та інших, призводить до виникнення передхворобливих станів і зміни картини хвороб. У екологічно несприятливих районах спостерігається зниження рівня здоров'я населення та підвищення рівня захворюваності онкологічними, інфекційними та іншими хворобами, також, частково, спостерігаються епідемії та епізоотії, підвищується відсоток мертвонароджених та новонароджених з каліцтвами. Екологічна криза носить глобальний характер, і серед його причин не останню роль зіграла ідеологія. Одним з реальних шляхів подолання конфлікту між людиною і природою є екологізація мислення. Міжнародне співтовариство вже не одне десятиліття працює над проблемою забезпечення сприятливих умов для природи і людини нашої планети. Суттю екологізації мислення є розуміння обмеженості ресурсів Землі, внаслідок чого розвиток цивілізації має йти